

Als de politiek de toekomst in de steek laat

Dirk Holemans

Talrijke burgers en verenigingen voerden de voorbije maanden actie voor een doortastend klimaatbeleid. *The Big Ask Again* was uiteraard het meest mediageniek: meer dan tienduizend mensen namen de moeite om naar Oostende te komen voor de opname van een clip die wereldwijd de politici wil wakker schudden.

In diezelfde zomermaanden ging bovendien het eerste Belgisch-Nederlandse *Klimaatkamp* door in de Antwerpse haven. Dit kamp wil mee aan de basis liggen van een beweging die (terug) het systeem in vraag durft te stellen, en de strijd tegen de klimaatverandering verbindt met die voor sociale rechtvaardigheid en democratie van onderuit. In dit nummer geven Anneleen Kenis, Elke Van Royen en Lien Vrijders hun relaas van een boeiend en onderbouwd klimaatkamp.

En ook na de zomer bleef de samenleving actief. Op de internationale klimaatactiedag in oktober ondernamen jongeren over heel de wereld actie. In België toonden leden van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu en Friends of the Earth Vlaanderen hun engagement in verschillende steden.

Zo ver staan we nu: we bezitten de wetenschap die bijna unaniem op de dreiging van de klimaatverandering wijst, en daarnaast een diversiteit aan acties over heel de wereld vanuit een veelheid aan organisaties. Maar het ziet er niet naar uit dat dit tot een toekomstgericht akkoord leidt op de top van Kopenhagen.

Wat is er dan wel nodig om de politici aan te zetten tot het vrijwaren van de toekomst? Er is immers dringend nood aan een opvolger van het Kyoto-protocol. De Kyotodoelstellingen zijn veel te weinig ambitieus: in feite bevatten ze voor heel wat landen en industrieën de gratis garantie om verder te vervuilen. En ook een aantal Kyoto-instrumenten zet weinig zoden aan de dijk. Zo analyseren Tine Heyse en Tinne Van der Straeten in hun bijdrage het *clean development mechanism* (CDM). Dit mechanisme laat industrielanden toe om een deel van hun verplichting tot het verminderen van hun broeikasgasuitstoot, in ontwikkelingslanden te realiseren. Maar dat CDM effectief leidt tot een vermindering van emissies kan niet aangetoond worden; evenmin kan het duurzaam karakter van de projecten bewezen worden. Niet onlogisch dus dat een aantal ngo's pleit voor het afschaffen van CDM.

Naast de klimaatverandering vormt de teloorgang van de biodiversiteit een van de grootste ecologische bedreigingen. Zoals Jos Gysels van Natuurpunt in dit nummer schrijft, leidt het gegeven dat 2010 het *jaar van de biodiversiteit* is, niet tot een daadkrachtig beleid. Om het wat cynisch in eigen woorden samen te vatten: we hebben nu een rode lijst van bedreigde soorten, zodat we weten welke dieren en planten geen toekomst meer hebben.

Nog nooit hebben we zo goed geweten hoe slecht de aarde er door ons toedoen aan toe is, of hoe we onze eigen toekomst in de prak rijden. Nog nooit hebben we zoveel onderzoeksrapporten, beleidsdocumenten en actieplannen gekend. Maar blijkbaar verzandt dit alles in een technocratisch krakeel van *business as usual*. Blijkbaar kennen we in onze pragmatische wereld het onderscheid niet meer tussen wat haalbaar en wat noodzakelijk is.

Daarom is het goed om terug te gaan naar de beweegredenen en analyses van mensen die aan de wieg stonden van de milieubeweging. In dit nummer gaat Marius de Geus in op de vraag wat het denken van Ivan Illich ons nog te bieden heeft in de 21ste eeuw. Dat blijkt verrassend veel. Bij hem geen technocratie, maar een onderzoek naar de diepere wortels van de milieucrisis. Als een constante rode draad door zijn werk, loopt de aandacht voor de groeigekte of expansiewaanzin van de westerse wereld. Hij argumenteert als een van de eerste denkers uit de jaren zestig-zeventig het stellen van grenzen aan de economische groei en een beperking van de toenemende consumptie. Naar zijn overtuiging moet met behulp van een transparant en democratisch proces worden besloten welk levenspeil voldoende is voor een duurzaam en menswaardig bestaan. Zelfbegrenzing: een woord dat we waarschijnlijk in Kopenhagen niet zullen horen...

Hoezeer ons denken benomen is door het pragmatische, blijkt ook uit het in memoriam van Jan Matthieu over Edward Goldsmith. Deze man was de bezieler en stichter (in 1969!) van het baanbrekend tijdschrift *The Ecologist*. Je hoeft het niet met hem eens te zijn, maar Goldsmith stelt wel pertinente vragen die nu niet meer aan bod komen. Zo vraagt hij zich af, of het niet hoogst aanmatigend is een ideale samenleving te verdedigen waarvan er geen enkel precedent bestaat in de menselijke ervaring op deze planeet en waarvan de biologische, sociale en ecologische leefbaarheid nooit is aangetoond. Waarmee hij de business-as-usualverdedigers een pertinente vraag stelt.

Het ontbreekt onze tijd aan diepgravende vragen die de zin en betekenis van onze hyperconsumptie en overproductie ontleden. Of mogen deze vragen niet meer aan bod komen, uit vrees dat er enkel leegte wordt blootgelegd?

In het vorig Oikosnummer sloop een fout in een auteursnaam. Onze excuses dus aan Luc Lavrysen.